

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta este de 2 ori: Mercuria si Dumineca, Foli'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri externe 12 fl. v. a. pe unu anu seu 2 1/3 galbini mon. sunatória.

Anulu XXXIII.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru scrie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 27.

Braslovu 16/4 Aprile

1870.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Alegerea la sinodulu archidiece-sanu gr. or.

In giurulu Brasiovlui cerculu XI s'a alesu d. Ioane Alduleanu si Dr. I. Mesiota, in cerc. XII, ér' d. Alduleanu si Ioane Puscariu.

Sinodulu besericei St. Nicolau a facutu salaria la preutime de cate 450 fl. 40 cr. pe anu deocamdata. Si 600 fl. pentru Brasiovu e pucinu. —

Una telegrama din Abrudu 6 Aprile in „Fed.“ suna asia:

„Hodosiu, Stanescu, Borlea si colegii loru de unu principiu ni au salvatu onóra: Ddiu ne ar' bate neaderandu la lupt'a loru din siedinti'a dietale dela 12 Martiu; nu amu fi romani nemul-tiumindu-le pentru amintirea luptelorú nóstre nationale dela 1848, spuse tiraniloru nostri. Primiti voi Grachii natiunei recunoscinti'a nationale pentru salvarea onórei nóstre si a natiunei; spuneti fantomeloru dilei, ca romanulu tiene minte, scie resplatí; elu scie, ca sunetulu libertatei maghiare este una chimera pentru nationalitatea apasata; elu va recastigá libertatea si drepturile rapite. —

Din munti.“

Une intrebari ce si le facu romanii.

In pusetiunea de nemeritat'a ignorare politica-nationale, romanii se intréba mereu: Óre cuvintele Monarchului, ale imperatului nostru si rege apostolicu Franciscu Iosifu I., pronunciate in 15 Maiu 1869 in mesagiulu inchiderei senatului imperiale:

„Austri'a se fia patri'a cea mare, care e chiamata a cuprinde tóte diversele sale popóra, or' in ce limba ar' vorbí, cu asemenea dreptate, cu asemenea bunavolntia, cu asemenea ingrigire de interesele si insusitatile lorú“, aceste cuvinte óre candu se voru preface in realitate si pentru romanu, care prin sanctiunea monarchului érá intre murii edificiului constitutionale alu tieriei, ér' acum e respinsu cá natiune pol. prin fortia si ignorare?

Óre candu se voru chiamá la ordine acele popóre, cari cu spese enorme ale tuturoru natiuniloru introducu in locu de institutiuni egalitari comune, numai maiestrite, nu pentrucá se consolideze si impu-tereze starea monarchiei, ci numai pentrucá se póta predomni preste alte natiuni?

Óre romanii cá recunoscuta natiune politica in Transilvania mai éri, cea mai leale natiune a imperiului, ce crima au comisu atatu de grandiósa, incatu se fi meritatu a fi sacrificati, cá eloti politici, predominanti arbitrarie a unui poporu, care n'are mai urgente incordari, decatu ai desnacionalisa, ai aservi, exploata si ai ignora cu totulú cá poporu cu dreptu politicu nationale?

Cine mai cutédia dar' a asecura tronulu, ca natiunea romana e multiamita cu starea politica de astadi, candu nu e sufletu de romanu, care se nu ófteza dupa dreptulu seu politicu nationale si dupa

autonomi'a patriei sale, resolutu la eluptarea loru cu orce pretiu, pe ori ce cale indreptatita? —

Cine au comisu crima mai mare? Cei ce au cutediatu a trage dunga preste dreptulu nepre-scriptibile alu perfecte egalitati a unei natiuni leale? Or' cei ce nu recunosc legalitatea acestui pasu cutediatu si i reclamá recunóscerea si restitui-rea pe tóte calile? —

Academi'a romana.

(Urmare.)

P. Episcopu Andreiu Siaguna finesce asia:

Noi proiectamu Clusiulu cá loculu celu mai potrivit pentru redicarea desu pomenitului institutu din mai multe cause si adica:

1. Pentruca in Clusiu se afla mai multe di-diri publice, care stau inaltului gubernu spre dis-pusetiune, dintre cari una fórté bine s'ar poté in-trebuintiá spre scopulu numitu.

2. Pentruca tenerimea in cetatea acésta mare pré lesne si ar' poté afla locuintiele trebuintiése.

3. Pentruca acolo midiolócele de traiu suntú fórté eftine.

4. Pentruca in Clusiu resiedu 2 protopopi romanesci.

5. Pentruca acolo se afla 2 comunitati besericesci romane cu besericele si cu parochii lorú, prin urmare

6. Pentruca Clusiulu este loculu, unde se póte face destulu si culturai relegióse a tenerimei.“

Pe temeulu acestoru giurstarti momentóse si vrednice de tóta consideratiunea ne luamu indres-néla ati asterne Esc. Tale acésta a nóstra rugare — acum numai cu gur'a, dupa acésta inse si in scrisu, si a te ruga pentru a ei mangaitória des-legare si apacitare.

Responsulu ministrului.

Domnulu ministru primi deputatiunea fórté bine; si i descoperi, ca gubernulu se va ingrigi pentru cultur'a natiunei romane, si ca este petruncu de adeveru, ca poporulu romanu pana acum a fostu apasatu, adause inse, ca stapanirea se silesce a curma apasarile.

In sfersitu **oserbà** Esc. Sa min., ca nu e de parerea aceea, cá statulu se infintieze academi' si universitati pentru fiacare natiune deosebi, ca-ci prin acést'a numai s'ar nutrí desbinarea intre popórele monarchiei; le sta inse natiuniloru **calea deschisa** de a-si deschide scóle nationale — cu spesele proprie.“

Redactiunea „Gaz. Trans.“ adause la calcaulu acestoru publicate aceste:

Speramu, ca si pe calea aratata de catra d. ministru se va face destulu dorintiei natiunei romane, **déca** neadormit'a ingrigire a mecenatiloru si archipastoriloru natiunei nóstre cu puteri in-tr'unité se va impulpa, catu prin **colecte**, atatu prin midiolocirea unui ajutoriu dela statu cu vre-unu **imprumutu** fara interesu pe cativa ani, a realisa acésta dorintia a natiunei nóstre, care e una dintre cele mai de capetenia trebuintie. Ecsem-ple mai avemu in Europ'a de universitati sustienute prin colecte si ajutoria private, care apoi rivalisau cu ori care altele fundate de statu. Se punemu: **fiacare** romanu se lucre pe anu numai o di seu dóua cu meseri'a sa spre scopulu acést'a, pana

incatu amu poté inaintá intru fundarea asiediamen-telorú neaparatu trebuintiése? De ceriulu! cá fia-care romanu se simtia si se conlucre impreuna la paladiulu fericirei viitórie!! (Vedi Gaz. Trans. din 1850 Nr. 42.)

Diu'a buna se vediu de deminéti'a. Se potea vedé din respunsulu min., ca dela regimu si dela statu n'avemu se asteptamu redicarea nici unui in-stitutu nationale; — cu atatu mai pucinu potemu avé acum, candu ni se stinse si cea mai mica chinteea de sperantia a castiga ceva dela maghiaru, care de seculi tienuse pe romanu in carantina, ne ertandui nici macaru a amblá la scóla, cu atatu mai pucinu a-si redicá institute. Regimulu de adi e pentru cultura, inse numai pentru cultura maghiara, cu scopu de a desnacionalisa. De acea, candu ar' poté in praxe ar' preface tóte scólele nationali in scóle maghiare, cu tóte, ca inca prin lege nu cutediara a opri interdictive educatiunea si desvoltarea natio-nale; dicu inca, pentruca cale -si au asternutu, prin legea scol., cá institutele nationali se se ve-stediésca cu incetulu. — Pana acum numai prepa-randiele nationali de pedagogi le perduramu. Cum? si pentru ce? cine nu -si póte esplica?! —

Dar' se ne reintorcemu la cestiunea principale.

Cu datu 29 Decembre anulu 1850 se dede si petitiunea catra ministeriulu cultului pentru funda-rea unei facultati filosofice juridice pe sém'a roma-niloru.

S'au asteptatu cu destula dorintia succesulu doritu, inse indesiertu. Urgenti'a cea aduncu sim-tita de catra mandatarii natiunei romane, pentru a provedé natiunea cu universitate nu lasà pe depu-tati la atata, ci ei dederu in 16 Ian. 1851 ro-gaminte catra imperatulu pentru organisare uni-forma a scóleloru romane, si pentru fundarea unei Universitati romanesci.

Ce succesu a avutu si acésta petitiune vedemu si adi cu totii. —

Se lasamu dar' calea petitiuniloru, care nu ni a folositu nemica, de o parte; si se ne muscamu budiele, ca n'amu inceputu inca atunci a ne im-braca in manuitóri'a credintia a popóreloru, ce ducu o viétia cu conscientia de sene, si sacrificu pentru viitorinlu seu si cu seculé mai departatu, care e: „Ajutati si 'ti va ajutá si Ddiu.“!

„Traimu in timpuri, candu necesitatea de institutu academicu singuru aceia o mai potu trage la indoieála, catra cari toti s'ar cadé se strige: „hic niger est, hunc tu Romane caveto“, dise fe-ricitulu **Simeone Barnutiú** in comitiv'a la articulu lui despre necesitatea academi' la roma-ni, pe care lu vomu impartasi pentru junimea romana, cá, studiandu-lu, in dilele cele senine ale lunei lui Maiu, se arangeze pe totu loculu cate una serata in folosulu fondului academi'!! pentru pie-tatea catra unu Barnutiú!! (Va urmá.)

Actu publicu din sfer'a economiei nationale.

In siedinti'a publica a comitetului representa-tivu din districtulu Fagarasiului, tienuta in 29 Dec. 1868 dn. protopopu Ioane Metianu dela Zernesci cá membru alu acelei reprezentantie asternuse pro-punerea sa, prin care cerea, cá comitetulu se decida a se inainta din partea sa si in numele seu una petitiune, séu precum se dice in stilulu oficiale transilvanu, una representatiune, catra gubernulu Maiestatei Sale c. r., prin carea se se céra desfin-

tiarea asia numitului monopolu de drepturi regali, carele inca mai este sustienutu in favórea fóstei aristocratii cá remasitia a feudalismului, care apasase tíer'a in miseria si sclavia. Representantii districtuala adoptandu aceea propunere a dlui protop. I. Metianu, pentru compunerea reprezentatiunei alese inca de atunci una comisiune compusa din membrii G. Baritiu, I. Metianu, Ioane Codru Dragusianu, I. Toth, adv. Fúlepu si Ios. Puscariu.

Multe ocupatiuni ale acestoru membrii, éra mai alesu impregiurarea, ca ei locuiescu in tientiuri diferite, au causatu intardiare in acésta cestiune pana in anulu acesta, candu apoi in siedintii aceleiasi reprezentantie se cití si se adopta spre inaintare la ministeriu urmatoriulu

Memorialu :

„In urmare evenimentelor extraordinarie din an. 1848 atatu potestatea legislativa din Ungaria, catu si cea din marele principatu alu Transilvaniei aflá de bine a desfiintia, séu adica a rupe reporturile feudalistice, care apasasera asia cumplitu pe majoritatea locuitorilor tieriei. Art. IX de lege alu dietei unguresci si art. IV alu dietei transilvane, amendoi din an. 1848, au sanctionatu dreptulu de proprietate pentru iobagi pre pamenturile, in alu caroru usu fructu se aflasera ei pana atunci; totuodata inse au proveditu si una despagubire bogata in folosulu fostiloru domni feudali; preste acésta feudalii fusera sustienuti si in usulu asia numiteloru drepturi regali merunte, éra patentele imperatesci esecutive din an. 1854 inca au lasatu acelea drepturi regali totu in eschisiva posesiune a fostiloru domni pamentesci.

Mai in tóte statele europene, in care mai alesu din secululu alu optusprediecelea incóce s'au desfiintiatu reporturile urbariali, aceea desfiintiare nu a fostu partiala, ci totala, incatu adica dintr'odata cu desarcinarea pamentulu de robote si dieciuieli s'au redicatu si stersu inca si asia numitele drepturi regali merunte, precum au fostu drepturile de propinatie, de moraria, de macelaria, de venatu, pescuitu etc.

In patri'a nóstra desfiintiare reporturilor urbariali nefindu totala, ci numai partiala, caus'a acestei semimesure luate pe timpulu absolutismului, s'a disu a fi, ca nu se cuvina a taia domniloru feudali dintr'odata tóte veniturile, cate le-au mai remasu din sistem'a feudala, ci cateva se li se mai lase pana la timpulu, candu ei voru fi primitu desdaunare deplina pentru robote si dieciuieli, pentruca se-si póta instrui alodiatorele loru de ajunsu. Dintre tóte tieriele intregulu imperiu, marele principatu alu Transilvaniei a fostu celu mai apasatu de sistem'a feudala, si din tóte acelea tieri acésta fu cea mai din urma, in care s'au regulatu reporturile urbariali, éra atunci, adica dela an. 1855 incóce totu numai intr'unu modu imperfectu.

Din mai multe comparatiuni facute intre diferitele provincii se cunoáce invederatu, ca pentru robote si dieciuieli cea mai stralucita desdaunare s'a platitu domniloru feudali din marele principatu alu Transilvaniei, pentruca bazea séu chiai'a, dupa care s'a regulatu desdaunarea, a fostu alésa si stabilita inadinsu cu scopu de a face, cá perderea acelorou doué privilegia se nu fia simtita intru nimicu de catra fostii domni feudali.

Din voluminósele lucrari ale comisiunei provinciale din desarcinarea pamentulu (Grundentlastungs-Landescommission), cum si din actele comisiunei guberniale insarcinate cu lucrarile urbariali (königl. Gubernialcommission für Grundentlastungs-Arbeiten) s'ar puté produce unu mare numeru de casuri si cifre cá probe fórté batatórie la ochi, ca adica unu multime de fosti posesori au primitu pana in anulu 1869 cá desdaunare pentru robote si dieciuieli sume indoite, uneori si intreitii mai mari, decatu ar' fi válórea intregéi mosii luata cu alodiatúra, cu coloniatúra si cu tóte regaliile la unu locu, pretiuite in dilele nóstre, éra nu de ecs. in 1847 séu in 1854.

Preste acelea sume enorme platite domniloru feudali din pungile locuitoriloru tieriei de tóte categoriile, acelorasi li se mai pastra inca si dreptulu de a se desdauna dela asia numitii dileri immediatu, séu in bani, séu in natura, prin robote séu prin alte prestatiuni.

Din acestea momente, de si numai atinse pe scurtu din istoria desarcinării pamentulu in Transilvania, se cunoáce de ajunsu, ca dela an. 1854 incóce, adica in cursu de 16 ani, domniloru feudali li se au datu cele mai ample ocasiuni nu numai de a-si instrui, éra pe alocurea a-si impatra posesiunea loru de pamentu.

Din operatele comisiuniloru catastrali inchiariate sub sistem'a absolutistica ne egte cuoscuta cifr'a

de 8 millióne 265.292 jugere, ce reprezenta partea productiva a teritoriulu Transilvaniei. Nu stamuni pentru ecsactitatea acestei cifre, ne va fi inse concesu a o lua de aprocsimativa.

Din publicariile oficióse dela an. 1863 despre afacerile urbariali ale Transilvaniei se scie, ca pana in 24 Aprile 1861 la 3610 domni feudali s'au licidatu spre a li se plati una suma de 42 millióne 118.866 fl. 14³/₄ cr. v. a., éra acésta desdaunare li s'a venitu numai pentru 163.585 asia numite colonicali, care se intindu pe unu arcalu numai de 1 mil. 326.647 jugere pamentu de tóte calitatile, bunu cu reu amestecatu.

Dela 1861 s'au mai licidatu si asemnatu pentru acelasi numeru de domni feudali inca si alte sume fórté considerabili, incatu sum'a totala ce figurá in respectievele conspecte pe an. 1865 trecea preste 60 millióne fl. v. a. Totu pe atunci se redicasera mai multe voci din publiculu celu competente alu tieriei in contra emisiunei ulterióre de obligatiuni urbariali, pe care tíer'a nici odata nu le-a potutu controla. Dela acelu anu incóce s'au asemnatu acelorou domni feudali inca si alte sume, si precum din nóuele dispositiuni gubernamentali, in anulu acesta li se voru mai licuida inca si altele nóue, spre a se plati pentru asia numitii dileri.

Din cele premise urméza, ca scopulu pentru care drepturile regali in an. 1854 s'au lasatu neatinse in manile domniloru feudali, au trebuitu se se ajunga pana astadi deplinu; séu de cumva acelasu inca totu nu se va fi ajunsu nici cu extraordinariile midiolóce finantiali, care s'au datu acelorou 3610 proprietari, atunci orice subventiune ulterióra ce li s'ar mai da loru de catra celelalte clase ale tieriei prin neincetat'a ingreunare a fondulu desdaunarei, ar' fi cu totulu in vanu.

Numerulu tuturoru proprietariloru mari si mici, nobili, nenobili, orasieni si cetatieni, in totu cuprinsulu Transilvaniei pe la anulu 1860 era de 600.500. De atunci incóce acésta cifra nu s'a potutu altera prea multu. Nu se póte pricepe, de ce 3610 de proprietari se mai fia favorati prin sustienerea atatoru monopoluri si privilegiuri, ce se numescu drepturi regalii, cu eclatant'a nedreptatire a imensei majoritati de 596.890 proprietari si preste totu cu nedreptatirea tuturoru locuitoriloru tieriei.

Mai este si una alta impregiurare de mare importantia, care vorbesce pentru catu mai curend'a stergere a monopoluriloru feudalistice mai susu enumerate, adica inspaimentatoriulu numeru alu proceselor ruinatorie, cate se nascu din acelea drepturi regali, mai vertosu in casuri si locuri, pe unde ele suntu disputate comunelor rurali din partea fostiloru domni.

Interesele dreptu intielese ale statulu cá si ale locuitoriloru lui ceru in timpulu nostru cu totu dreptulu libertate absoluta de comerciu si de industria, supraveghiata inca numai din punctu de vedere alu securitatei publice si ale hygienei. Acolo inse, unde inca totu mai infloresce monopolulu de diverse specii in profitulu numai alu catorva familii si spre daun'a mai multoru sute de mii, nu póte fi nici vorba de libertatea industriei si in mai multe casuri nici chiaru de manutienerea mesurorou politienesce si sanitarie. S'ar poté numi cateva sute comune rurale, ai caroru locuitori sufere din generatiune in generatiune daune materiali infricosiate din lips'a moriloru bune, cari suntu constrinsi a bé vinuri mucedu si otietite, acre si falsificate, vinarsu reu si inveninotoriu, din lips'a concurentiei, cari alérga pana la a siesea séu sieptea comuna spre asibate panur'a in piuma, séu in vultóre, si asia mai departe. Se presupunemu de alta parte, ca ecsista concurentia libera in susu numitele profesiuni, si ca locuitorii comunelor renuntia fiacare la dreptulu seu particulariu in favórea comunelor, precum vedemu, ca se intempla in cele mai multe comune sasesci, atunci una móra, una ospetaria, piuma, vultóre, dreptulu de venatu si de pescuitu, ar' fi totu atatea resurse de venituri pentru cas'a comunala, din care apoi, administrata bine, s'ar coperi spesele ordinare comunali, éra la casuri de necesitate s'ar ajuta beserice, scóle, membrii scapatati si neputintiosi ai comunelor, cu unu cuventu, veniturile respectieve ar' fi unu adevertatu sorgente de prosperitate, si materiala, si morala a populatiunii. Asia inse precum stau lucrarile astadi, cele mai multe comune din comitate si din acestu districtu suntu lipsite preste totu de orice venituri regulate si sigure, din care cauza ele nici nu potu inainta in nici unu respectu, ceea ce se vede si din esteriorulu loru, carele in dilele nóstre nu diferescu intru nimicu de celu dinainte de 1848.

Locuitorii Transilvaniei platescu pe fiacare anu la fundulu desdaunarei urbariali aprópe la 1 milionu

si optu sute flor. v. a. spre a se coperi interesele capitaluriloru licidate in favórea celoru 3610 fosti domni feudali. Credemu, ca a venitu timpulu, in care comunele se mai ingrigéca si de prosperitatea familiiloru, din care suntu ele compuse.

In consideratiunea momentelor enumerate pana aci, rogamu pe in. ministeriu alu Maiestatei Sale ces. si reg., cá se binevoiesca a lua mesurile cele mai espeditive, pentruca monopolulu drepturiloru numite regali se fia desfiintiatu catu mai curendu intru tóte partile lui, in totu cuprinsulu tieriei, éra de alta parte libertatea industriaria se fia intinsa si preste acelea ramuri ale activitatei ómenesci asia, precum se intempla acésta in tóte statele si la tóte popórale, cate se bucura de adevertata libertate.

Firmi in sperantia, ca rogamentea nóstra va fi ascultata, avemu onóre a fi si a subscrie

cu profundu respectu

Universitatea distr. Fagarasiu

adunata in sied. sa din 30 Martiu 1870.

Credemu, ca asemene actu, reprodudu dupa „Transilvani'a“, se va folosi in tóte partile spre acelasu scopu. — R.

Braslovu 15 Aprile. Cá resultatu alu cointielegiloru junimei romane academice publicamu apelulu, ce ni s'a comunicatu spre caldurósa si romanésca apretiuire:

„Comitetulu centralu alu studentiloru romani acad. pentru serbarea de amintire la mormentulu Stefanu celu mare.

P. T. Domnule!

Pentru prim'a óra junii romani dela tóte academiile si universitatile romane si straine au decisu a se intruni la o comuna serbare romanésca pe pamentulu celu clasicu alu Bucovinei.

Acolo, intre murii monasteriulu dela Putn'a, diacu de trei secle si mai bine sacrele oseminte ale unui erou romanu, carele cu braciulu seu puternicu a fostu celu mai mare aparatoriu alu romanismulu in Oriente si alu civilisatiunei crestine in seculu alu XV-le. Elu a infrantu incursiunile barbare, nu numai spre glori'a si fericirea natiunei romane, ci si spre binele Europei intregé.

Stefanu celu mare este acelu bravu, si mormentulu lui e loculu santu, la care voiescu se alerge fii „mamei nóstre veduvite“, cá se depuna in numele ei tributulu de recunoscintia si pietate, ce de multu ii datoresce; la mormentulu lui Stefanu fii natiunei romane -si voru plecá genuncii si voru sarutá fierbinte tierin'a strabunésca — „de alu seu curagiu, virtute -si voru aduce aminte, si ei patriotismulu de acolo lu voru invetiá“ — cum eschiama poetulu filoromanu.

Una urna antica romana de argintu cu inscriptiune istorica va fi miculu presentu, pre care junimea romana academica lu va depune in memori'a gloriosulu principe pe mormentulu lui in diu'a Sr. Marii an. 1870.

Totu romanulu va fi invitatu se asiste la serbarea acésta marétia: „candu fii de unu sange se léga intre sine . . . a nu lasá práda marirea strabuna“. . . — Fiacare barbatu alu natiunei nóstre, suutemu convinsi, va sprijini cu caldura initiativa juniloru romani.

Cu deplina incredere ne adresamu dar' catra toti inteligentii patrioti romani si cu deosebire catra Dvóstra, Domnule, si ve rogamu: se conlucrati in cerculu Dvóstre spre realisarea acestei idei; se dati sprijinulu moralu si materialu junimei romane, cá se póta arangia o festivitáte démn'a de poporulu romanu.

Domnule! Lunea civilisata cauta astadi cu asteptare la poporulu romanu. Se demustramu luméi, cá geniulu poporulu nostru viaza, se i aratamu, ca natiunea nóstra -si intielege misiunea in mormentulu, candu scie se pretiuiesca si se glorifice faptele mariloru sei barbati!

Vien'a in Martiu 1870.

In numele comitetulu centralu:

E. Conte Logoteti m/p, Petru Biteu, Gabr. Baleanu, v.-presied. casariulu. secretariulu.

Nota: Contribuirile facute pentru scopulu ser-

contra potestatii centrale. Se primi cu majoritate precumpanitória. —

Uniunea democratica din Vien'a a dechiaratu a redică flamur'a democratica si ideele federalistice in favórea deplinei multumiri a popóreloru si nu va cede nici unei maiestrie centralistice, care ar' jigní principiele ei. Reuniunea in adunare intre multe alte resolutiuni se dechiará pentru impacarea cu popórele opozitiunii si pentru o constituire confederativa a monarchiei, formanduse o constituitiune pe basea liberale autonomistica. —

Potocki a si datu de dificultati, ca cechii nu voru a muscă in merulu de soiu centralisticu, cum e si alu min. lui.

Organele cechiloru scriu, ca poporulu boemu si partit'a, ce sta pe terenulu dreptulu de stat, se va sci contení a aderá la unu opu, care s'ar fi escugetatu si s'ar continuá pe cale necore-spondiatória.

Polonii in diu'a, candu audira esirea deputatiloru din senatu, au facutu o demonstratiune in Lembergu, improvisandu o iluminatiune cu transparente si inscriptiuni, dintre cari una fú: „Se traiésca principiele politice ale civelui Smolka: Autonomia nationale!“ —

Cronica esterna.

ROMANI'A. Bucuresci. In siedinti'a camerei din 30 Martiu dupa unu incidentu de pucina certa pentru traganarea siedintieloru, d. min. pres. Golescu anuciá dintr'odata demisionarea ministeriului din caus'a votului datu de senatu. Totu cu acelu mesagiu se amaná camer'a inca pe 8 dile, pana candu se va formá noulu min. si cu acésta s'a inchisu siedinti'a. Se crede, ca d. I. Ghica va fi insarcinatu cu compunerea noului min. — Agentulu Romaniei din Parisu d. Stratu sosese la Bucuresci. Elu póte, ca va aduce si ceva inspiratiuni din Campii Eliseici. —

Desideria de pietate.

„Monitorulu“ Romaniei deminte scirea respandita, ca d. min. Vioreanu ar' fi esitu din ministeriu. Póte ca, pentruca a poruncitu curund'a liberare a diurnalistulu din Ploiesci, cá se nu se faca vreo versare de sange intre poporulu, ce acursesese, pentru ai apara, s'a pronunsiatu vreuna dintre paserile de nópte, ca se va dá din ministeriu justitiariulu acestu cu peru de lupu inaintea loru. — Diuaristii inse (dupa ce prefectulu din Ploiesci provocá gard'a de acolo a adera la sustienerea ordinii, in numele regimulu, si ea dise: asia —) totu se luara la inchisória. Se crede inse, ca dupa ce se alesera si cá prinsi de deputati, dupa telegram'a trecuta, se voru pune pe pitioru liberu; pentruca in Romani'a libertatea de presa nu e limitata prin vreo lege de presa, ci e mai netiermura decatu orunde pe rotogolulu pamentulu. Unu diurnale gubernementalu anuciá inse venirea unei lege de presa, inse min. justitiei d. Vioreanulu a impedeatu punerea ei pe biroulu parlamentulu. Asta ne referésa diurnalele. —

Imperatulu Austriei Iosifu II. concese presei orce imputari facute si persónei sale neviolabile, cu bun'a intentiune, cá se se convinga de tóte opiniunile si cu deosebire, cá se canósca pre cea precumpanitória si dominante preste tóte. Domnitoriulu Romaniei Carolu inca nu va concede a se sfasia legea fundamentale a tieriei prin angustarea libertatii de presa, ci o va apara, cá se i servésca de convingere, ca numai cu politic'a eminente nationale romana, — intru tóte — e posibilu, ma usióra gubernarea Romaniei, care politica se oglindéza per excelentiam in pres'a libera cá unu faru la prosperitatea domnirii sale.

Barbatii cei mai inteligenti; cei mai apti, dar' totuodata si cei mai nationali, in adeveru zelosi pentru inaltiarea fericirii romaniloru, solidi in caracteru si neobositi in activitate, fara cautare la partite, adunati in giurulu tronulu de catra Domnitoriulu in poterea §§. 93 si 99 ai constituitiunii Romaniei, ajutati prin beneficiulu poterei libertatii presei, care fiindu pecatósa si nedrépta se inmormenta ea pe sene, pelunga simpl'a demintire oficiale basata pe adeveru, presidati de Domnitoriulu in consiliile ministeriali, mai vertosu, candu intrevine vreo diversitate in cordatória in pareri intre ministri, sustienuti astfelu in concordia nu cá unu regimu personale, ci cá simplu ecsecutoru alu vointiei nationale, esprese prin liber'a alegere a repre-

sentantiloru ei, voru fi in stare a inaltia prestigiulu Romaniei si a centuplicá amórea si simpatia catra inalt'a dinastia pana la culmea fericirii, care se refrange numai din multiamirea generale a nationalismulu. Asia reinnoinduse concordia se va premeni moralitatea, se va inaltia patriotismulu romanu, ca se va renasce in virtutile strabune crescute in pamentulu abnegarei de interese private pentru cele publice nationali si asia se va poté pune capetu si nefastulu belu de predomnire intre partite, si metechneloru strainismulu; pentruca se voru desarmá incercarile aline ale prefacutiloru patrioti si ale presei ostile, incatu nu voru mai poté torná apa pe mór'a dusmaniloru romanismulu, impedeandui consolidarea in interesulu planuriloru loru de umilire si nadsire; ér' Domnitoriulu Romaniei va deveni mare si dinasti'a lui fericita si gloriósa pe basea acésta si a § 96 din constituitiune, care suna: „Domnulu nu are alte poteri, decatu cele date lui prin constituitiune“, va deveni cá dinasti'a fericitulu Belgiu! —

— Capel'a dela asilulu Elen'a. Mari'a Sa Dómn'a Elisabet'a, luandu sub patronatulu seu edificarea paraclisulu si terminarea asilulu orfelineloru, carora s'a apromisu a le fi mama, a midiolocitu pana acum o colectiune spre scopulu acest'a de 29.157 lei si 84 bani. —

— In caus'a legarei drumulu de feru publica „Inf.“ urmatoriulu proiectu de lege:

„Art. I. Se declara de utilitate publica constructi'a unei linii ferate, care se plece dela punctulu Filiasi, trecundu prin Gorju si ajungundu la frontier'a Vulcanu, spre a se legá cu lini'a ferata austro-ungara.

Art. II. Guvernulu este autorisatu a intrá in tractatia pentru concederea constructiei si a explotarii acestei linii ferate, si a supune la ratificarea corporiloru legiuitórie conventiunea cuvenita ce va incheiá cu compani'a ce ar' oferí conventiunile cele mai avantagióse.

Art. III. Se autorisa guvernulu a intrá totu odata in tractatia cu guvernulu austro-ungaru pentru statornicirea punctulu de functiune alu acestei linii ferate cu lini'a de pe teritoriulu limitofu de la Vulcanu.

Ministru agr. com. lucr. publ., D. Cozadini.

— Datori'a flotanta a Romaniei, dupa „Inf.“ erá la 1 Ianuariu 1869 de 14,082.891 lei; acea datoria era la 1 Nov. acelasi anu de 19,582.355 lei. La 24 Martiu 1870, este de 44,468.740 lei.

Cifrele suntu elocinte despre modulu cum s'au administratu finantiele dela 1 Ian. pana la Nov. 1868 si de atunci incóce! —

Situatiunea politicea din afara nu s'a schimbatu intru nimica. Totu acelesi pregatiri de resbelu, totu acelesi incordari pentru inmultirea armatelor, care le veduramu dela 59 incóce, se totu continua. Caus'a Schleswigulu, a Germaniei sudice, e pof't'a cea nesatiósa a lui Bismark ale trage in sinulu Germaniei nordice; ma dechiararea marelui duce de Baden in cuventarea inchiderei camerele in pasagiulu din urma: ca aplacidarea bugetulu, a legi de contingentu si a legislatiunii penale militare, pentru care multiamese camerei „dovedescu apropiarea de institutiunile armatei generale nordice si a pusu pe regimulu badensu in stare a continuá cu activitate seriósa politic'a nationale“, arata perspectiv'a de conflicte nóua si nóua resbele. Prusi'a tace si face pentru unificarea nationale. —

In Franci'a s'au schimbatu min. Afara de presied. Ollivier ceilalti -si dederá mai toti dimisiunea. —

In Ispani'a conflictulu cu republicanii s'a domolitu, pentru cá se reincépa si mai seriosu. —

In Itali'a min. de interne a provocatu pe prefecti se vigileze, ca partit'a mazzinista republicana -si a reincéputu actiunea republicana, care, dupa cum se scrie, e in legatura cu tóte popórele europene pentru a proclamá republice. —

Bulgarii prin unu firmanu alu Portii au acum proclamata libertatea si independinti'a besericésca de orce iniriure a bes. grece si a patriarcululu din Constantinopole, care inse protestá. Tocma atunci, candu min. Romaniei negociá spre a supune bes. romaniloru patriarcululu grecu, bulgarii capeta bes. nedependenta. Dupa legea fundamentale bes. Romaniei e neaternata de greci! Óre ce orbire acesta in momentulu, candu popórale — cá

si bulgarii — nisuiescu a-si estórcé nedependinti'a besericeloru loru nationali de orce ciocanu in capu?! —

Mai nou.

— D. Redactoru I. Porutiu fú absolvatu de judeciulu de presa dela Tirnavi'a cu 9 in contra la 3 voturi. —

In Pest'a, in regiunile cele mai serióse se pórtá frica, ca crisea constitutionale din Vien'a va duce paradisulu domnirii arbitrare, cu mana libera, la una reactiune. Pucina sperantia se pune in min. lui Potocki, care n'are multu de a constitutionalisa, si Ungari'a inca va suferí fara indoiéla din acésta crise, si pana acum stang'a dietei ung. nu vre a recunósce alegerea la delegatiune facuta in Vien'a, fiinduca 7 insi lipsescu, si stanga ceealalta ung. inca se alatura. Déca va invinge stang'a in dieta, atunci fara delegatiune, cu senatulu imp. desfacutu, unde ne aflamu si cu partea dualisma a Ungariei? Óre de acésta se fia deputatii maghiari si cercurile regimulu debelasati? — Episcopii din Ungari'a venira din Rom'a si unii se mai astépta. —

Varietati.

— (Denumire.) D. judecatoru alu tabulei regie judecatorésce in Tergulu Muresiulu D. Metriu Moga e denumitu presiedinte de senatu la aceeasi tabla judecatorésca cu datu Bud'a 3 Aprile 1870. —

— Min. comunicatiunei a ordinatu deplin'a cladire a drumulu Apahida-Mociu-Reginu, primindulu in regi'a statulu. I. Székely, directorulu oficiulu edilu din Clusiu, e insarcinatu cu facerea lui.

— Pap'a are obicei a santi in totudén'a o rosa de auru pentru Pasci, pre care o da cá daru de Pasci uneia dintre principesele catolice. Ros'a pentru Pascile din acestu anu a santit'o la 18 a. c. in Rom'a, cu mare ceremonia, si se crede, ca o va da imperatesei Austriei. —

Nr. 18. 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de fisicu montanu in comun'a montana Rosi'a, in comitatulu Alb'a inferióre, in urm'a abdicerei doctorulu Simai Tivadar, se eschide din nou concursu.

Cu cestiunea acésta e impreunatu unu salariu anualu cu 750 fl. v. a., unu intertenimentu de calu de 120 fl., bani de cortelu 100 fl. si dreptulu de pensiune, dupa normele prescrite pentru oficialii de stat.

Doritorii de a ocupa acésta statiune, au a-si subsemna cererile loru instruate cu documentele recerute, despre perfectiunea in studiulu medicalu, despre cunosciinti'a perfecta a limbei romane si maghiare, — pre calea autoritatiloru locale superióre, — la „Comitetulu fondulu pisetalu din Abrudu si Rosi'a“ in Abrudu, celu multu pana la 24 Aprile a. c. Dela comitetulu fondulu pisetalu din Abrudu si Rosi'a.

Abrudu in 8 Martiu 1870.

3—3 Simeonu Balintu m/p., presiedinte.

A. Schwarze et Bartha,

plati'a Nr. 16,

recomenda cumparatoriloru (musteriiloru) sei si onoratulu publicu

materie de primavéra

de cele mai nóue din laintru si din tieri straine, intr'o cuantitate avuta, pe alesu, cu pretiurile cele mai moderate.

Pentru pregatirea si efectuarea solida si currenda a totu felulu de vesmente de specialitatea croitoriei se va purta, cá si pana acuma, cea mai mare grigia. 4—6

CURSURILE

la bursa in 14 Aprile 1870 sta asia:

Galbini imperatesci — — 5 fl. 87 cr. v. a.
Augsburg — — — 120 „ 50 „ „